

TARKASTUSKERTOMUS

INARI RAHAJÄRVI

Lapin maakuntamuseo teki Seita Oy:n toimeksiannosta Inarin Rahajärven ranta-asemakaavan muinaisjäännöskohteisiin liittyvän maastotarkastuksen 1.–5. elokuuta 2011. Kaava-alue rajautuu Rahajärven itäosaan siten että siihen kuuluu Inarin yhteismetsän (Ym 874:1:0) ja Metsähallituksen (898:15:1) Rahajärven ranta-alueita. Tarkastettu ranta-alue alkaa lännessä Mustaojan vaiheilta ja jatkuu itään Kaijanvuonon (varhemmissa peruskartoissa nimellä *Kaidanvuono*) kautta kohti Kirakkaköngästä pohjoisessa (liite 1).

Ensimmäiset muinaisjäännöskohteet Rahajärven alueelta paikantuivat Vajukoski-Pulmanki -välille tehdyn sähkölinjan inventoinnissa kesällä 1986 (inv.kert. H. Kotivuori; ks. Pohjois-Lapin kiinteät muinaisjäännökset. Lapin seutukaavaliiton julkaisu n:o 136, 1994). Linja kulkee Rahajärven Kaijanvuonon itärannan kautta, joten sen lähituntumassa tehtiin inventointia. Järven säännöstely Kirakkaköngään voimalaitoksen rakentamisen jälkeen oli huuhtonut rannoilta esiin esihistoriallisia löydöksiä. Tämän vuoksi tarkastuksia on jatkettu (inv.kert. A. Arponen 1989–1991) koko järven alueella ja niissä on paikantunut runsaasti vastaavia esihistoriallisia kohteita (ks. Pohjois-Lapin kiinteät muinaisjäännökset. Lapin liitto, 2005). Edellä mainittujen luetteloiden karttakohdistuksissa on epätarkkuutta, joskaan merkit eivät esitä kohteiden laajuutta.

Kaijanvuonon pohjukassa on venevalkaman alueella (Inari 381) kivikautinen asuinpaikka ja pieni kuoppajäännös, jotka jäävät kaavaan merkittyjen rakennuspaikkojen (kortteli 11, RM I) koillispuolelle. Samaan muinaisen asuinpaikan länsipuoleen liittyvä löytöalue (Inari 661) on sen sijaan mainitun rakennuspaikan/kahden tontin rantakaistalla. Tämä kohde vaikuttaa hyvin pienialaiselta ja se on pääosin säännöstelyn vaivaamalla alueella tai kokonaan veden alla, sillä tarkastuksessa siitä ei todettu merkkejä. Kummankaan kohteen osalta esitetyt kaavarajaukset eivät esitetyllä tavalla toteutuessaan vaaranna kohteita, yksi on rajauksen ulkopuolella ja toinen veden vaivaamalla alueella.

Kaijanvuonon itärannalla todettu (Inari 382) pieni löydöskohta on sekin kalastajien käyttämällä tulipaikalla ja oletettavasti pääosin säännöstelyn turmelemana. Löydöksiä ei todettu, eikä kaavoituksessa kapealle rantakaistalle ole merkitty (VR) rakentamista. Arposen vuonna 1990 toteamaa kvartsilouhosta (Inari 652) itärannan tuntumassa ei voitu todentaa. Joko se on veden vaivaamalla alueella tai peittynyt kasvillisuuteen. tarkka kohdekuvaus ei ole käytettävissä.

Aivan Kaijanvuonon suulla, sen itärannalla, olevan niemen kainalossa on hiekkamellinen rantakaistale, jolla on kivikautinen asuinpaikka (Inari 515). Se sijoittuu kohtaan, jossa rantakaavaan on merkitty rakennuspaikkoja (kortteli 14, RA I). Asuinpaikka rajautuu huuhtoutuneen ja eroosion vyöryttämään törmään laajimmillaan 20 x 100 m alueelle (liite 2). Rinne kokoa aluksi loivasta ja yhä suurempien kivijätkäleiden peittämänä lopulta jyrkästi Rahajärvenkaidaksi-kutsuttuun vaaraan. Kaavan pohjoisinta kivikautista asuinpaikkaa (Inari 777) Rahajärvenluusuassa ei tarkastettu, koska sinne ei ole osoitettu rakentamista ja kohde on merkitty pieneen saareen, säännöstelyä edeltävänä aikana olleeseen niemeen.

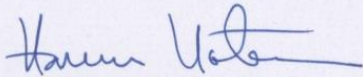
Länsirannalla ollut pyyntikuoppakohde (Inari 662) jäi tässä tarkastuksessa havaitsematta. Syynä voi olla alueelle tehty laaja venesatama, jolloin kuoppa näyttäisi jääneen maansiirtotöiden alle. Kaijanvuonon länsirannan puolivälissä 1986 toteamani löytörikas muinaisasuinpaikka (Inari 383) oli tarkastuksen aikana veden alla. Tällä alueella tie kulkee hyvin lähellä rantaa ja kapea rantakaista on siten jäänyt VR-alueeksi. RA-

alueet sijoittuvat tien vastakkaiselle sivulle, jolta ei ole muinaislöytöjä todettu. Niitä ei havaittu myöskään Mustaniemen kärjestä.

Sen sijaan Mustaojan suussa (Inari 384 Mustat lantot, etelä) on säilynyt kivikautisen asutuksen jälkiä ja suorakaiteinen liesi, jollaiset olivat käytössä rautakauden lopulta keskiajalle. Käytännössä samaa asuinpaikkaa (Inari 653 Mustat lantot, pohjoinen) on hiekkaperäinen rantakaista, joka jatkuu arviolta pari sataa metriä jokisuusta koilliseen. Nyt kummallakaan alueella ei ollut nähtävillä löydöksiä ja ranta oli paikoin pahoin eroosion vaivaama. Osittain jälkimmäisen kohdealueen päälle tai välittömään tuntumaan sijoittuu kaavassa korttelin 1 (RA I) lounaiskulma.

Valtaosin Inari Rahajärven ranta-asemakaavaan esitetyt RA-alueet ovat kohdissa, jotka eivät vaaranna muinaismuistolain (295/63) perusteella suojeltavia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Poikkeuksena ovat em. kivikautiset asuinpaikat Inari 515 ja Inari 653, joiden suhteen korttelien 14 ja 1 rajauksia on syytä muuttaa. Korttelin 11 kohdalla oleva kivikautinen asuinpaikka Inari 661 on tarkastajan arvion mukaan jäänyt käytännössä kokonaan säännöstelyaltaaseen, eikä suoraan vaikuta korttelin sijoittumiseen. Kivikautinen asuinpaikka Inari 381 (pääosin VR-alueella) puolestaan ulottuu mahdollisesti joitakin metrejä korttelin 11 esitetyn koillisen rajalinjan sisään. Tämä on syytä ottaa huomioon korttelialueita tarkemmin määritettäessä.

Rovaniemellä 14. lokakuuta 2011

Hannu Kotivuori

Intendentti – arkeologi

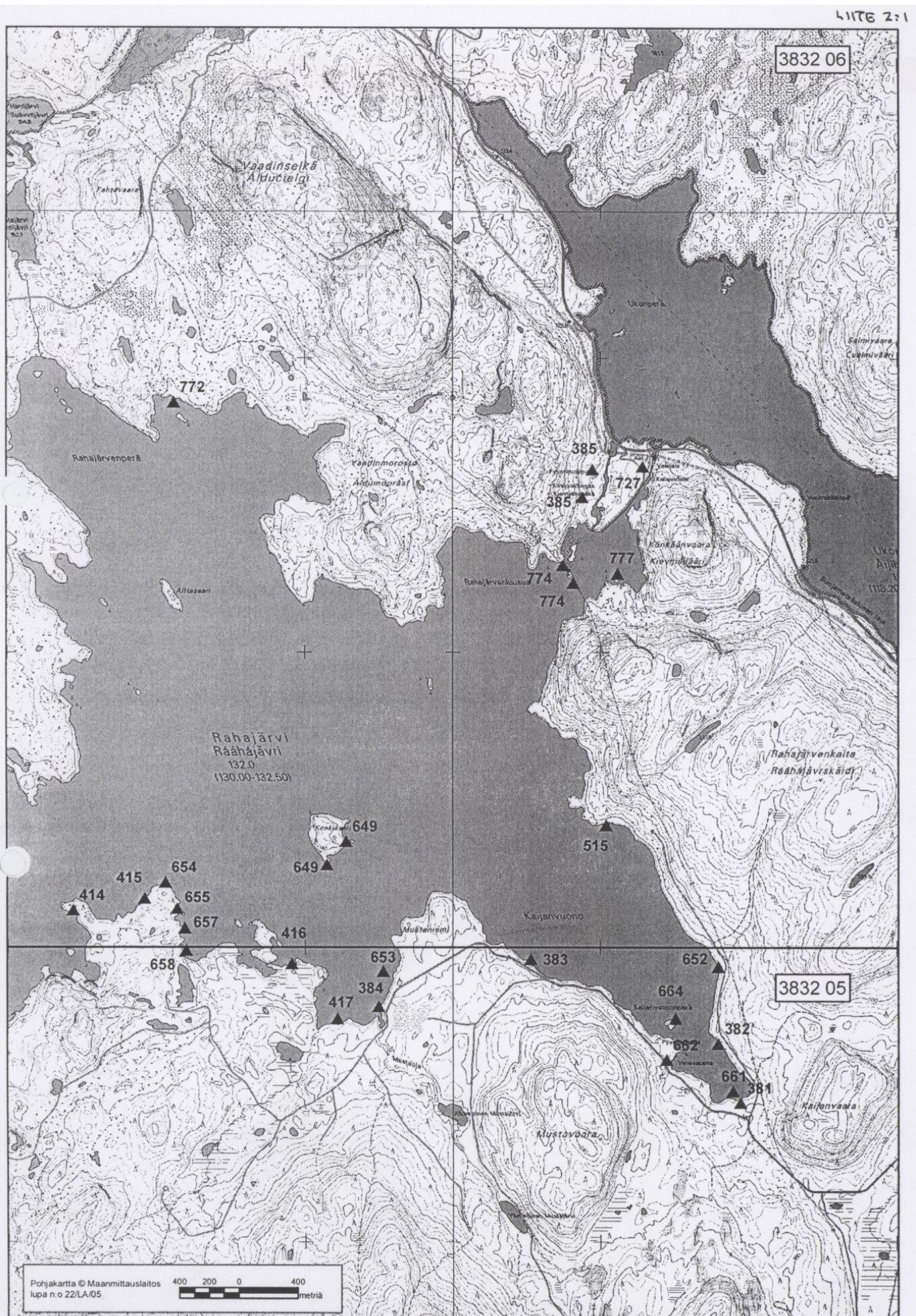
hannu.kotivuori@rovaniemi.fi

040 573 1951

Liitteet 1-2

Luonnoksia kohteista

OTE: POHJOIS-LAPIN KIINTEÄT MÄT LAPIN LIIKON 2004.

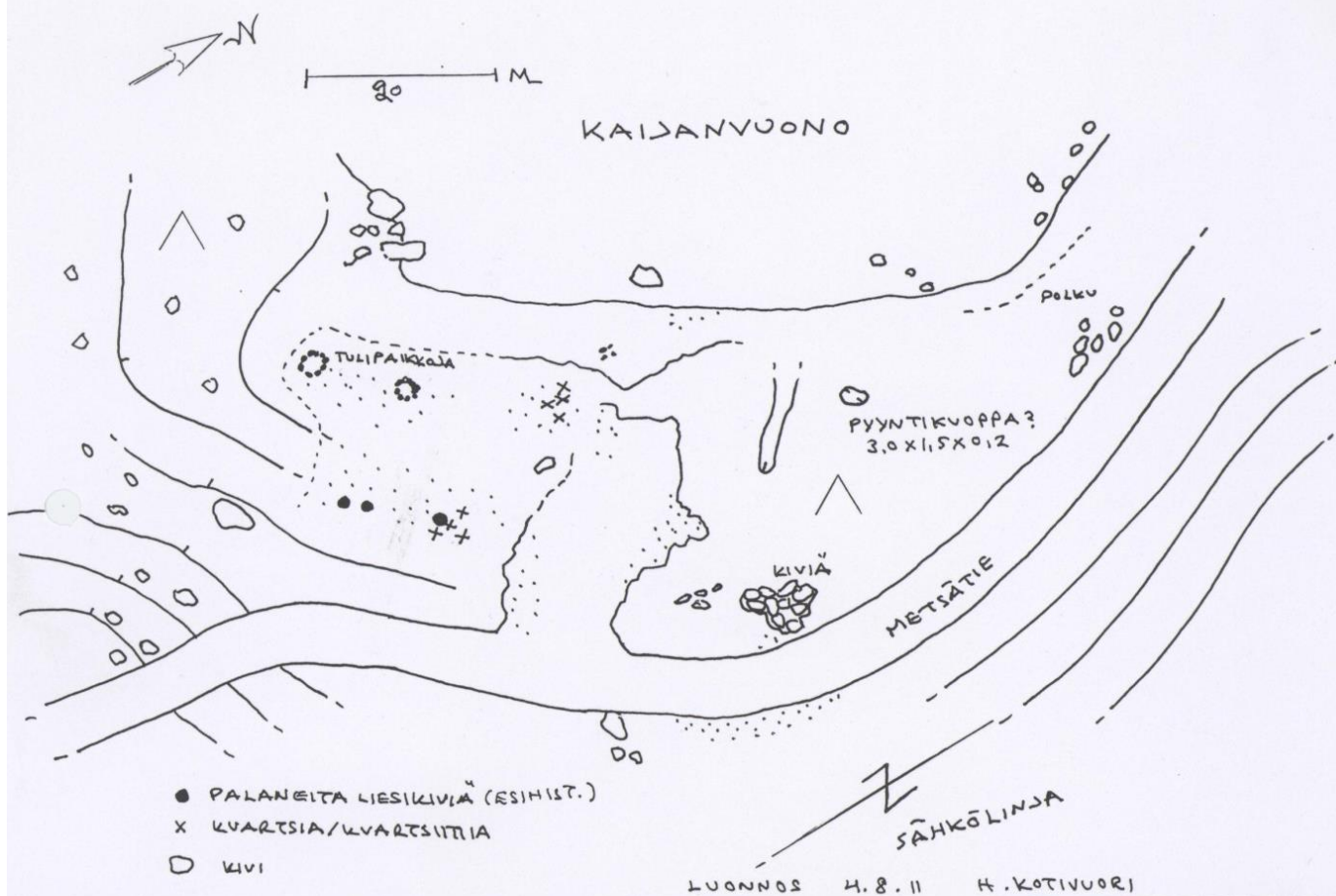

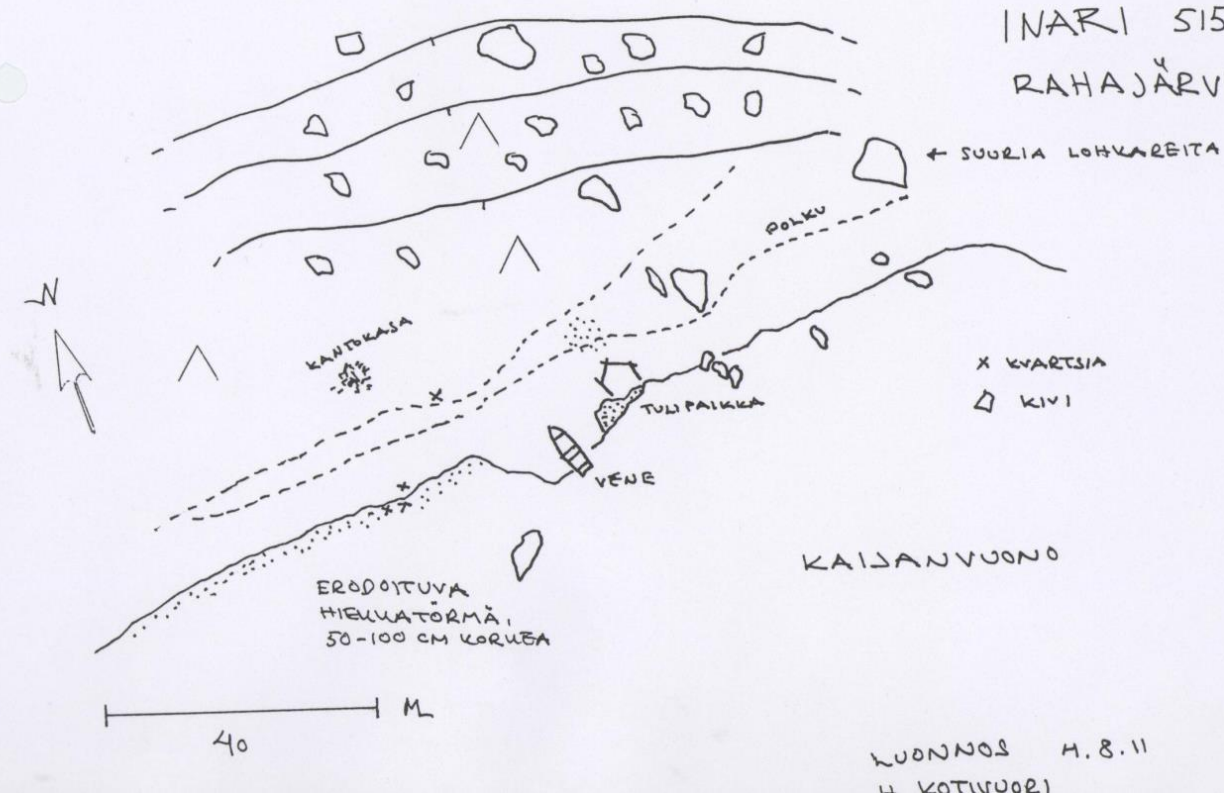
Inari 384 Rahajärvi Mustat lantot. Ilmeisesti rautakauden lopun tai keskiajan suorakaiteinen liesi venevalkaman alueella. Kuva: Hannu Kotivuori /Lmm, 4.8.2011.

LIITE 2:2

INARI 381 RAHAJÄRVI

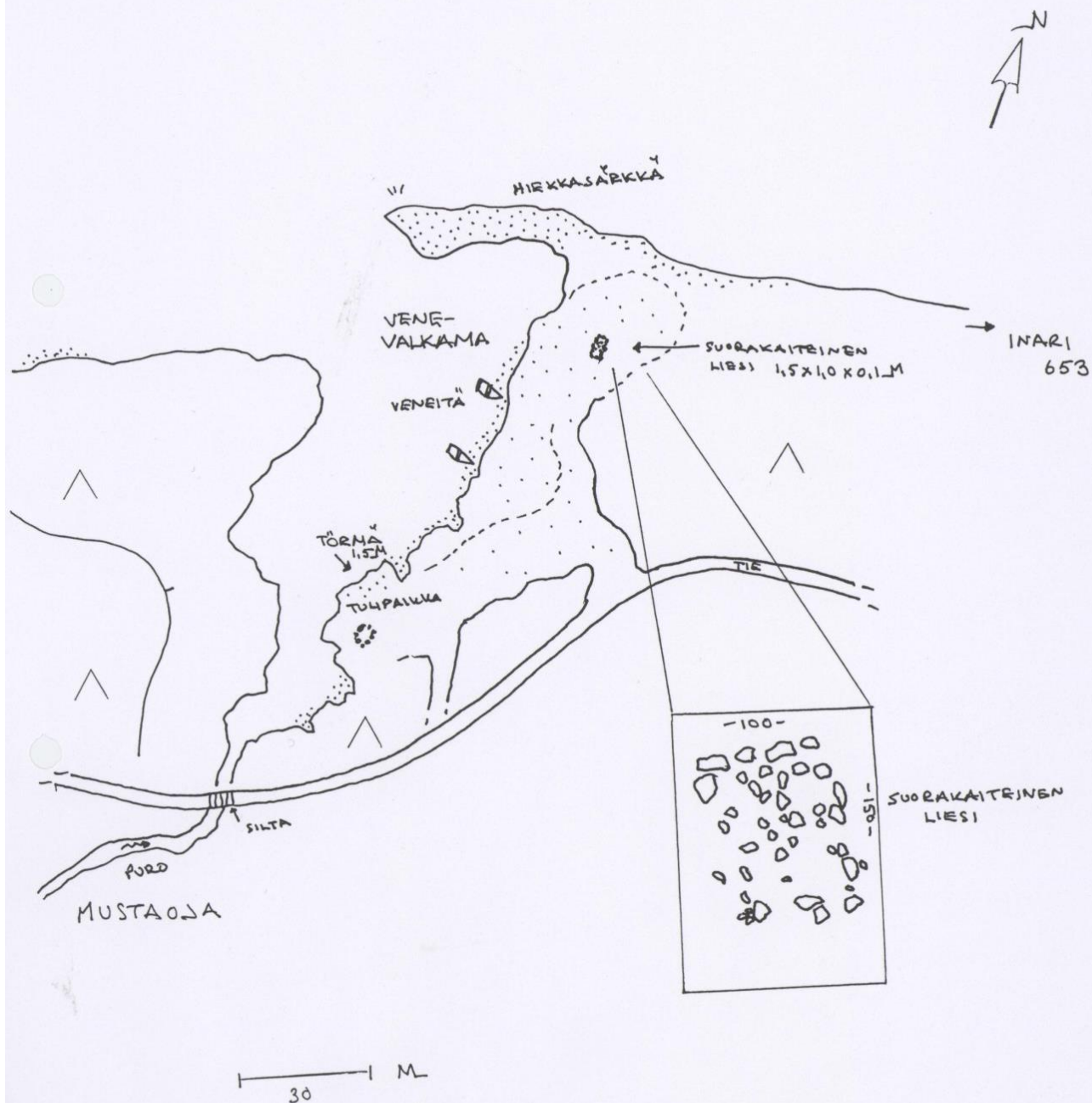
INARI 515 RAHAJÄRVI

LIITE
2:3

INARI 384 RAHAJÄRVI

LUONNOS 4.8.11
H. KOTIVUORI